

ԼԵԶՈՒԱԳԻՏԱԿԱՆ

ՀԱՅԵՐԷՆ ՆՈՐ ԲԱՌԵՐ

ԲԱՌԻ ԻՄԱՍՏԱՍԻՐԱՅԻ ՄԷՋ

(Սահերք Ա. Վենետիկ 1853)

Դեղագործող «նկարիչ»։ Քանզի ոչ ղեղագործողի՝ աղօթիւք տացի գիծ և գեղեցկութիւն նկարից, և ոչ երաժշտականաց՝ երաժիշտ և հագնեբզութիւն, եթէ ոչ ուսմամբ ընդունին զմտութիւն արուեստիցն (էջ 54)։

Մահայից «մահուամբ լցուած, թշուառ, մահկանացու»։ Մի կաւ ունին ամենեքեան ի նախնեաց, որք ի ծիրանիս իցեն և որք ի խոր աղքատութեան մահալիցք են (էջ 35)։

Քաղաքոսէի* «քաղաքացի կի՞ն»։ Որպէս պատուիրեցաւ և ամենեցուն այսպիսեաց՝ քաղաքաց և քաղաքունեաց և բնակչաց՝ յիշել զԱստուած զի է, և դատաստան արձակէ ի վերայ անիրաւաց՝ յորում լինի վախճան ամենայնի (էջ 54)։ — միտքը կիսատ է և բառիս իմաստն ալ կասկածելի։

* Քաղաքոսէի = Մայր կամ մեծ քաղաքէն կախուող փոքր քաղաք կամ աւան, իբրև անոր դուստրը. ինչպէս Դատ. Ա. 27. «Եւ ոչ ժառանգեաց Մանասէ զԲեթսան... և ոչ զգլստերս նորս»։ ՅԱԳՆԻՐ — Լա. viciulus (աւան, գիւղ)։ (Մ. Խ.)

ՀԱՅԵՐԷՆ ՆՈՐ ԲԱՌԵՐ

ԼԱԲՈՒԲՆԱՅԻ ՄԷՋ

(տպ. Վենետիկ 1868)

Դորդդոսմն «երկրաշարժ»։ Այսուհետև ուսարուք և ի միտ արէք վասն մեծի զդորդմանն՝ որ եղև ի ժամու խաչելու-

թեանն նորա (էջ 21)։ Ահագին զդորդմունքն՝ որ եղեն յայնմ ժամու (էջ 27)։ Խոյրաբանողակ «խոյր կամ թագ շինող»։ Ազդէ կերպասագործ և խոյրաքանդակ թագաւորին (էջ 32)։

Կաղանդ. թերևս «խնջող, հացկերոյթ» կամ նման իմաստով մը կը գործածուի էջ 40. Եւ եղիջիք ի խնդրել զկորուսեալս և այց առնել մոլորելոց և ուրախ լինել ընդ զբեալսն, դնել կաղանդս բեկելոցն և պահել անբաւար զողջման։ — Հետաքրքրական է իմանալ թէ ի՞նչ ունի ասորին։

Կրտսւսվամատ «կտաւ ծախող»։ Հրեայք գիտակը օրինացն և մարգարէիցն՝ կտաւաւ վաճառք, և նոքա հաւանեալք աշակերտեցան խոստովանելով ի Քրիստոս (էջ 32)։

Միշավա՛ն «զողիակոս, կենդանակերպ»։ Ի խտրոց և ի կիւտոց և վո՛նկաց և ի բախտից և ի ծննդոց, որովք պարծին Քաղդէացիք մոլորականք. և յաստեղագիտութենէ և ի մղավաշէից՝ յորս յուսացեալ են յիմարեալքն (էջ 33)։ = Փոխառեալ է ասոր. malvasē հոմանիշէն, ինչպէս կը ցուցնեն Լաբուրենայ զորք հրատարակիչը (անդ, էջ 33 ծան.), WZKM 4, 191-2 և Հիւպշ. Arm. Gram. էջ 312։

ՀԱՅԵՐԷՆ ՆՈՐ ԲԱՌԵՐ

Ն. ԼԱՄԲԵՐՈՆԱՅԻՈՅ ՄԱՏԵՆԱԿՐՈՒԹԵԱՆՑ ՄԷՋ

(տպ. Վենետիկ 1847)

Անդադեղութիւն «մաքրութիւն»։ Որպէս զի կարող լինիցիմ սպասաւորել քեզ աւանդեղութեամբ հոգւոյ և մարմնոյ, շնորհօք Տեառն միւրոյ (էջ 194)։

Անճեղմատն «անձնատուր»։ Ի՞նչեալ յաւուր աշտարակէ բնակութեանն՝ անձնաւ մատն եղեն ի ձեռս նոցա (էջ 342)։ — այս նշանակութիւնը չունի Ար։

Բազմօտարութիւն «շատ օտար լինելը, մեծ տարբերութիւն»։ Իսկ մարդկան՝ որք վիճակեցան թանձրութեան մարմնոյ և աղցաւոր կրից և այլալական բարուց, ան-

կարելի է առ Ամենամարդուն մերձ կացուցանել զբազմօտարութիւնս մեր, բայց միայն առաքինութեամբ և պարկեշտ և անարատ կրօնաւորութեամբ (էջ 230)։

Ընթարդիլ « ոտքին տակ առնող »։ Միմեանց վահանակիցը լիցուց սպառազէնքս և մի կործանիչը, միմեանց մարտակիցը և մի ընթադրիչը (էջ 545)։

Կարօտակից « իր քաշած կարօտին կցորդ, նոյն կարօտով տանջուող »։ Տեսնակ զմեզ յայսպիսի վտանգս՝ լաց ընդ մեզ, տրտմակից լեր մեզ, կարօտակից լեր (էջ 272)։

Մեկնակ « մեկնոց, կրօնաւորի վերաբերու »։ Բովբերող դաս եկեղեցւոյ՝ անազանօք, որ Թարգմանին ընթերցողը, և ունին զնոյն զգեստ պատմունանի հոլանի, բաց յուրարէն, և սոքա ոչ առանց զօտոյ, այլ զօտի կապեն ի վերայ պատմունանին, որք արտաքոյ եկեղեցւոյն ելեալ, Թէ կամին՝ մեկնակ զգննուլ մարթ է (էջ 84)։ — Բառարանները չունին այս իմաստը. անշուշտ առած են « մեկին, պարզ » տոլուրական նշանակութեամբ։ Նշանակութեան զարգացման համար հմտ. հոմանիշ մեկնոց ձեռք։

Մոմփոխար « ձեռքը մոմ բռնած տիրացու կամ դպիր »։ Գային նախ մոմդիւնաւորքն, ապա որք զգաւագանն ունին և ապա սարկաւագն (էջ 201)։

Յաւաշամտել « առջևէն մտնել, առաջ ինքը մտնել »։ Զի լիցի այնմ որ յեկեղեցին յառաջ մտաւ ի խորանս բուն յետոյ մտաւ և եպիսկոպոսն անդ յետոյ, աստ յառաջամտէ (էջ 202)։

Գաւաղրեղացեալ « առջևէն գացող »։ Աղօթք մեր նմին օգնական ըստ որում հաստատէ զայս տարակոյս յառաջ ընթացեալ բանիւս երանելիս այսպէս (էջ 176)։

Նախակատարի « շատ կատարեալ լինել, զերազանց դառնալ »։ Բայց քանզի էութիւն աստուածութեանն վեհագոյն զոլով ամենեցուն նոցա, ըստ հպատրութեան դասուցն միջնորդութեան զամենեան ըզնոսա առ ինքն վերացուցանէ, այսպէս և որ մերս է քահանայապետ, որպէս մարդկան հասանելի է նախակատարեալ (հաս-

նելով զերագոյն կատարելութեան, որչափ մարդ մը կրնայ հասնիլ) և համեմատեալ սրբութեանն Աստուծոյ և աստուածացեալ՝ կարող է և զնուաստագոյնսն առ ինքն բարձրացուցանել (էջ 231)։

Նկարակերպել « նկարներով զարդարել »։ Ի վերայ նորին արկանին զվակասն, որ այժմ կոչի առ մեզ ուսանոց, այնպէս ըստ որում հրամայեալ է ի զանազան նիւթոց նկարակերպեալ (էջ 147)։ Ախ ունի եկարակերպել « յօրինել, զարդարել »։ արդեօք նոյն բառն է։

Նոսաձիլ « նուաճող »։ Պատարագն հաշտութեան նուէր է, ի ծառայէ տեսնն մատուցեալ և ի խաղաղութիւն նուաճիչ (էջ 155)։

Պաշտկամք « եկեղեցւոյ բեմ, ուրկէ սարկաւագը աւետարանը կը կարդայ »։ Գայ հանդերձ աւետարանաւ առ դուրս խորանին կամ յամպոնն և պաշտկամք կիսասարկաւագի ընթեռնու սարկաւագն զաւետարանն (էջ 205)։ — Մեզի ծանօթ պատգամ բառն է նոր առուժով։

Պատրոսակի « ծածկելու, որ պիտի ծածկուի »։ Մի՛ արտաքս փայլեցուցն զորս հանդերձեալ բանս ցուցանէ, որք են պատրուակելիք որպէս զսրբութիւն սրբութեանց, այլ երկրորդ պահպանեալ (էջ 229)։

Պոստօրթոս « մերձեցիր, ո՛վ Աստուած »։ Բացազանչութիւն՝ որ ժողովուրդը կ'ընէ, երբ սարկաւագը աւետարան կարդալու կը պատրաստուի պոստիստեկ ըսելով։ Կը համապատասխանէ արդի « ասէ Աստուած » ձևին. հմտ. Լմբ. մատ. էջ 208. « Բահանայն. Սրբոյ Աւետարանին »։ Սարկաւագն միայն. Պոստիստէ. — Ժողովուրդն. Պոստօթէոս. — Նոյնը կը զրտնեմ նաեւ Գաթրճեան — Տաշեան Պատարագամատոյցը՝ էջ 535 պոստօրթոս, այլ Բ. պառաւաքաւաւ, էջ 563 պոստաքաւաւ, կամ միայն աքեաւս՝ էջ 657։ Կու զայն. ποσει δ θεος հոմանիշ ձևէն։

Պոպատոս « պաղի, այն է եկեղեցական տուրք վճարող »։ Վաստակաւորք, աղքատութեամբ ժողովուրդ պոպատոս և ուր-

